

2. BASKI

Sosyolojiye giriş

EDİTÖR: PROF. DR. MÜJDAT AVCI

EĞİTİM
yayınevi

SOSYOLOJİYE GİRİŞ

Editör: Prof. Dr. Müjdat Avcı

Yayınevi Grubu Genel Başkanı: Yusuf Ziya Aydoğan (yza@egitimyayinevi.com)

Genel Yayın Yönetmeni: Yusuf Yavuz (yusufyavuz@egitimyayinevi.com)

Sayfa Tasarımı: Kübra Konca Nam

Kapak Tasarımı: Eğitim Yayınevi Grafik Birimi

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

Yayıncı Sertifika No: 76780

ISBN: 978-625-385-066-1

1. Baskı, Şubat 2025

2. Baskı, Ağustos 2025

Baskı Cilt: Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti.

İvedik Org. San.1420. Cad. No: 58/1 Yenimahalle/ANKARA

Sertifika No: 47479

Kütüphane Kimlik Kartı

SOSYOLOJİYE GİRİŞ

Editör: Prof. Dr. Müjdat Avcı

XII+388 s., 195x240 mm

Kaynakça var, izin yok.

ISBN: 978-625-385-066-1

Kitap içerisindeki bölümlerin sorumluluğu ilgili bölüm yazarlarına aittir.

Copyright © Bu kitabın Türkiye'deki her türlü yayın hakkı Eğitim Yayınevi'ne aittir. Bütün hakları saklıdır. Kitabın tamamı veya bir kısmı 5846 sayılı yasanın hükümlerine göre kitabı yayımlayan firmanın ve yazarlarının önceden izni olmadan elektronik/mechanik yolla, fotokopi yoluyla ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılamaz, yayımlanamaz.

EĞİTİM

yayınevi

Yayınevi Türkiye Ofis: İstanbul: Eğitim Yayınevi Tic. Ltd. Şti., Atakent mah. Yasemen sok. No: 4/B, Ümraniye, İstanbul, Türkiye

Konya: Eğitim Yayınevi Tic. Ltd. Şti., Fevzi Çakmak Mah. 10721 Sok. B Blok, No: 16/B, Safakent, Karatay, Konya, Türkiye
+90 332 351 92 85, +90 533 151 50 42
bilgi@egitimyayinevi.com

Yayınevi Amerika Ofis: New York: Egitim Publishing Group, Inc.
P.O. Box 768/Armonk, New York, 10504-0768, United States of America
americaoffice@egitimyayinevi.com

Lojistik ve Sevkiyat Merkezi: Kitapmatik Lojistik ve Sevkiyat Merkezi, Fevzi Çakmak Mah. 10721 Sok. B Blok, No: 16/B, Safakent, Karatay, Konya, Türkiye
sevkiyat@egitimyayinevi.com

Kitabevi Şubesi: Eğitim Kitabevi, Şükran mah. Rampalı 121, Meram, Konya, Türkiye
+90 332 499 90 00
bilgi@egitimkitabevi.com

İnternet Satış: www.kitapmatik.com.tr
bilgi@kitapmatik.com.tr

EĞİTİM YAYINEVİ
GRUBU

EĞİTİM
yayınevi

SALON
yayınevi

Kitapmatik
yayınevi

kitapmatik
Lojistik ve Sevkiyat

EĞİTİM
KITABEVİ

ÖZET İÇİNDEKİLER

Aylin Görgün-Baran Sosyolojinin Doğuşu ve Gelişimi 1	Nebiye Konuk Kandemir Ekonomi Kurumu 203
Ayşe Azman Türkiye’de Sosyoloji: Dönemler, İsimler, Özellikler33	Gazanfer Kaya Toplumsal Tabakalaşma 215
Yaşar Erjem Sosyoloji Kuramları53	Ayşe Dericioğulları Ergun, Cem Ergun Göç ve Kent 227
Cahit Aslan Sosyolojide Araştırma Yöntem ve Teknikleri..... 71	Ahmet Özalp Sapma ve Suç 245
Sevinç Güçlü Toplumsal Yapı, Kurum ve Değişme95	Deniz Say Şahin, Gülsu Demir, Gülnihal Türker Altun Toplum ve Yaşlılık 265
Dilek Yeşiltuna Toplum ve Kültür.....119	Ebru Çetin Dijitalleşen Dünyada Gençlik ve Sorunları (Z Kuşağı)287
Ayşegül Demir Aile Kurumu Sosyal Yapının Temel Dinamiği145	Emre Gökalp Medya, Sosyal Medya ve Toplum 299
Mehmet Devrim Topses Eğitim Kurumu..... 157	Hasan Sever, Neriman Açıkalin Toplumsal Cinsiyet 335
Zeynep Tekin Babuç Din Kurumu 167	Ulaş Başar Gezgin Yapay Zeka ve Toplum 361
Özkan Yıldız Siyaset ve Toplum..... 189	Aziz Şeker Edebiyat ve Toplum375

İÇİNDEKİLER

Önsöz XI

Aylin Görgün-Baran

SOSYOLOJİNİN DOĞUŞU VE GELİŞİMİ 1

Giriş	1
İnsanın Tarihteki Serüveni ve Sosyolojinin Doğuşu	2
Sosyoloji: Modern Toplumun Bilimi.....	7
Avrupada Klasik Sosyoloji Teorilerinin Gelişimi	12
Amerikan Sosyolojisi	19
Çağdaş Sosyolojide Gelişmeler	21
Postmodern Yaklaşım	22
Postyapısalcı Yaklaşım.....	23
İlişkisel Sosyoloji	26
Sonuç	28
Kaynakça	31

Ayşe Azman

TÜRKİYE'DE SOSYOLOJİ: DÖNEMLER, İSİMLER, ÖZELLİKLER 33

Giriş	33
Batı'da ve Türkiye'de Sosyoloji: Toplumsal Koşullar ve Öncü İsimler.....	34
Cumhuriyet: Yeni Rejim ve Sosyoloji	38
Savaş Sonrası Sosyoloji: Devamlılık ve Farklılaşma	40
Sosyolojinin Sosyolojisi: Türk Sosyolojisi Üzerine Yeniden Düşünmek.....	45
Türk Sosyolojisinde Ekolleşmeden Söz Edilebilir Mi?	47
Sonuç	49
Kaynakça	50

Yaşar Erjem

SOSYOLOJİ KURAMLARI53

Giriş	53
Klasik Sosyoloji Kuramları	55
İşlevselci/Fonksiyonalist Kuram.....	55
Çatışma Kuramı	56
Organizmacı Evrimci Kuram	57
Çağdaş Sosyoloji Kuramları	58
Yapısal İşlevselcilik	59
Çatışmalı Yapısalcılık.....	60
Sembolik Etkileşimcilik	62
Feminist Kuram	64
Postmodern Kuram	64
Alışveriş Kuramı.....	66
Küreselleşme Kuramı.....	67
Sonuç	68
Kaynakça	69

Cahit Aslan

SOSYOLOJİDE ARAŞTIRMA YÖNTEM VE TEKNİKLERİ..... 71

Giriş	71
Bilimsel Araştırma Prosedürü-Yöntemi ..	77
Sosyal ve Beşeri Bilimlerde Paradigma Tartışmaları.....	78
Sosyolojide Kullanılan Araştırma Yöntem ve Teknikler	81
Karma Yöntem (Mixed-Method)	91
Sosyal araştırmalarda etik.....	91
Kaynakça	92

Sevinç Güçlü

TOPLUMSAL YAPI, KURUM VE DEĞİŞME..... 95

Giriş	95
Toplumsal Yapı	96
Toplumsal yapının unsurları	97
Toplumsal Yapı Hakkında Kuramsal Yaklaşımlar.....	100
Toplumsal Kurum	104
Başlıca toplumsal kurumlar	106
Aile	107
Din	108
Dinin boyutları	108
Eğitim.....	109
Eğitime Teorik Bakış Açıları	109
İşlevselcilik	110
Eleştirel Sosyoloji yaklaşımı.....	110
Feminist Teori.....	111
Sembolik etkileşimcilik	111
Siyaset Kurumu	111
Ekonomi kurumu.....	111
Sağlık Kurumu.....	112
Toplumsal Değişme	113
Sosyal Değişimin Nedenleri.....	115
Teknoloji.....	115
Sosyal kurumlar	115
Nüfus.....	116
Çevre	116
Sosyal Değişim Teorileri.....	116
Sosyal Değişimi Kolaylaştıran ve Engelleyen Faktörler	117
Sonuç	117
Kaynaklar	117

Dilek Yeşiltuna

TOPLUM VE KÜLTÜR..... 119

Kültür	119
Kültürel Değişme	122
Kültürel Süreçler.....	129
Sözlü Kültür	132
Yazılı Kültür	133
Dijital Kültür	135
Milli Kültür	136
Evrensel Kültür/Uygurluk	136
Popüler Kültür.....	138
Alt Kültür.....	140
Kaynakça	143

Ayşegül Demir

AİLE KURUMU SOSYAL YAPININ TEMEL

DİNAMIĞI.....145

Giriş	145
Ailenin Tanımı ve Sosyolojik Önemi	146
Aile Tipleri ve Yapıları	146
Ailenin İşlevleri	149
Modernleşme ve Aile	150
Toplumsal Cinsiyet ve Aile İlişkileri	151
Küreselleşme ve Ailede Dönüşüm	152
Sonuç	154
Kaynakça	154

Mehmet Devrim Topses

EĞİTİM KURUMU157

Giriş	157
1. Eğitim Kurumunun İşlevleri	158
1.1. İşlevselci Yöntem Açısından Eğitim	158
1.2. Tarihsel Materyalist Yöntem Açısından Eğitim	159
2. Eğitim Kurumunun Toplumsal Yapıyla İlişkisi	160
3. Eğitimde Fırsat Eşitliği	164
Kaynakça	165

Zeynep Tekin Babu

DİN KURUMU	167
Giriş	167
Din Kavramı.....	168
Din ve Sosyoloji İlişkisi	169
Din ve Toplum İlişkisi.....	171
Din Kurumunun İşlevleri	173
Din Kurumuna Yönelik Kuramsal	
Tartışmalar.....	176
Sonuç	184
Kaynakça	186

Özkan Yıldız

SİYASET VE TOPLUM	189
Giriş	189
Bir Terim Olarak Siyaset.....	190
Siyaset Sosyolojisi	191
İktidar (Güç)	192
Meşruiyet	193
Devlet.....	193
Bürokrasi.....	195
Demokrasi	197
Siyasal Partiler	198
Baskı Grupları	199
Kaynakça	201

Nebiye Konuk Kandemir

EKONOMİ KURUMU	203
Giriş	203
Ekonomik Sistemler	206
Tarihsel Arka Plan-Klasik Sosyologlar	208
Sonuç	211
Kaynakça	213

Gazanfer Kaya

TOPLUMSAL TABAKALAŞMA	215
Giriş	215
Toplumsal Tabakalaşma	216
Tarihsel Süreçte Toplumsal	
Tabakalaşma	218
Sosyoloji Kuramlarında Tabakalaşma.....	222
Sonuç	225
Kaynakça	226

Ayşe Dericioğulları Ergun, Cem Ergun

GÖÇ VE KENT	227
Giriş	227
Göç Kavramına Genel Bir Bakış	228
Erken Dönem Göç Kuramları	229
Ravenstein'ın Göç Yasaları.....	229
Stouffer'ın Kesişen Fırsatlar Teorisi	230
Everett Lee ve İtme ve Çekme Kuramı	230
Petersen ve Göç Tipolojisi	231
Çağdaş Göç Teorileri	232
Kent Kavramına İlişkin Bir	
Değerlendirme	238
Sonuç	241
Kaynakça	242

Ahmet Özalp

SAPMA VE SUÇ	245
Giriş	245
2. Normlar Ve Yaptırımlar	246
3. Sosyal Kontrol	248
4. Sosyal Teoriler	251
4.1. Yapısal İşlevselcilik	251
4.2. Çatışmacı Yaklaşım.....	254
4.3. Etkileşimcilik	255
5. Suç Türleri: Türkiye'de Durum.....	258
6. Adalet	260
Sonuç	261
Kaynakça	263

Deniz Say Şahin, Gülsu Demir,
Gülnehal Türker Altun

TOPLUM VE YAŞLILIK	265
1. Giriş.....	265
2. Yaşlanma ile İlgili Kültürel Farklar.....	268
3. Yaşlanma ile Başa Çıkma ve Yaşam Kalitesi.....	269
4. Yaşlılıkta Sosyal Statü ve Rol Bağlamında Yaşlılık	272
5. Yaşlılıkta Sosyal İlişkiler, Aile ve Kuşaklararası Etkileşim.....	272
6. Yaşlılıkta Yalnızlık	275
7. Yaşlılıkta Sosyal İzolasyon.....	276
8. Yaşlılıkta Eşitsizlik	277
9. Yaşlılıkta Din ve Maneviyat.....	282
Sonuç	283
Kaynakça	284

Ebru Çetin

DİJİTALLEŞEN DÜNYADA GENÇLİK VE SORUNLARI (Z KUŞAĞI)	287
Giriş	287
Dijitalleşme	288
Gençlik-Z Kuşağı ve Dijitalleşme	288
Dijitalleşme ve Gençlik Sorunları	290
Eğitim.....	291
Sosyal Medya	292
Çalışma Yaşamı	293
Sonuç	295
Kaynakça	296

Emre Gökalp

MEDYA, SOSYAL MEDYA VE TOPLUM 299

Giriş	299
Önemli Bir Toplumsal Kurum Olarak Medya	300
Kitle İletişiminin Doğuşu.....	303
Sanayi Devrimi ve İletişimin Yeniden Şekillenmesi.....	303
Medya Araştırmalarının Gelişimi	305
İlk dönem medya teorisi: Güçlü medya ve propaganda	305
Propaganda Analizi ve Harold Lasswell	306
Kamuoyu ve Walter Lippmann	307
Etki Araştırmaları	308
Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı.....	309
Kültür Endüstrisi ve Frankfurt Okulu	310
Benjamin'in Perspektifinden Medya	312
Televizyon, Teknoloji ve Kültürel Biçim: Raymond Williams	313
Medya, İdeoloji ve Temsil	314
Kültürel Çalışmalar Okulu ve Medya	316
Dijital/Sosyal Medya ve Tekno-Sosyal Yaşam	318
21. Yüzyılda Küreselleşme ve Medya İlişkisi	319
Teknolojik Yakınlaşma ya da Medya Yakınlaşması	320
Etkileşimli İletişim, Ağ Bireyselleşmesi ve Kitleli Öz İletişim.....	322
Sosyal Medya ve Demokratik Katılım	323
Katılımcı Kültür	323
Sosyal Ağlar, Demokratik Katılım ve Toplumsal Hareketler	324
Yankı Odası, Siber-Balkanlaşma ve Gözetim Kapitalizmi.....	324
Medya Endüstrisi ve Medya'nın Ekonomi-Politik Yapısı	325
İletişim ve Medya Çalışmalarında Ekonomi-Politik Yaklaşım.....	326
Sosyal Medyanın Ekonomi Politikası	329
Kaynakça	332

Hasan Sever, Neriman Açıkalın

TOPLUMSAL CİNSİYET	335
Giriş	335
Toplumsal cinsiyet kavramı:	335
Ataerki Kavramı:.....	337
Toplumsal Cinsiyet Kuramları.....	341
İşlevselci Kuram	341
Freud'un Psikoseksüel Gelişim Kuramı.....	344
Freud'un Psikanalitik Kuramına Yönelik Eleştiriler	345
Sosyal Öğrenme Kuramı.....	345
Cinsiyet Şeması Teorisi.....	346
Sosyobiyooloji Teorisi ve Evrimsel Psikoloji Teorisi	347
Sosyal Rol Teorisi.....	348
Feminist Teoriler	349
Liberal Feminizm	350
Marksist Feminizm	351
Radikal Feminizm	352
Sosyalist Feminist Teori.....	354
Kültürel Feminizm	356
Postmodern Feminizm	357
Kaynakça	359

Ulaş Başar Gezgin

YAPAY ZEKA VE TOPLUM	361
Giriş	361
Kaynakça	371
Ek 1. Data Adlı Uzman Yapay Zekaya Göre Yapay Zekanın Toplumsal Etkileri	373

Aziz Şeker

EDEBİYAT VE TOPLUM	375
Giriş	375
Edebiyat-Sosyoloji Birlikteliği.....	377
Toplum ve Edebiyat İlişkisine Sosyolojik Bakmak.....	380
Bir Tanık Olarak Edebiyat, Hakikat ve Hayat.....	383
Sonuç	384
Kaynakça	385

Resim ve Fotoğrafların Alındığı Sayfaların

Linkleri	388
----------------	-----